

90' ČT 24: Válka o cla mezi Evropou a Spojenými státy

11.06.2018 20:00 ČT 24

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/11412378947-90-ct24/218411058130611-valka-o-cla-mezi-evropou-a-spojenymi-staty>

Obchodní válka mezi USA a Evropou?

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Teď ale zpátky do Quebecu, zpátky na zasedání G7. To jsou jedny z těch tvrdých slov: "Je mi líto, ale nemůžeme dopustit, aby nás naši přátelé, případně naši nepřátelé v záležitostech obchodu nadále využívali." To je vzkaz, který dnes napsal prezident Donald Trump na svůj Twitter. Reagoval tím na onen zmíněný víkendový summit G7, který nedopadl zrovna dobře, aspoň tedy pro 6 zbývajících státníků. Rozpory vyšly najevo hned po předčasném odletu amerického prezidenta, kdy vlastně sérií tweetů negoval celé komuniké, které před tím dohodl se svými partnery, co to teď bude znamenat pro svět, pro USA, pro Evropu. Budeme se o tom bavit dnes v Devadesátce. Jan Švejnar, profesor globální politické ekonomie na Kolumbijské **univerzitě**, je s námi. Dobrý večer, pane profesore.

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Dobrý večer.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Tak co se honí tedy hlavou profesora ekonomie, když, a teď mi možná potvrďte, jestli to tak cítíte, nebo ne, ale když tedy sledujeme možná erozi světového konsensu o tom, jak má vypadat volný obchod.

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Ano, přesně tak, dochází tady k situaci, kdy vlastně nejsilnější hráč, prezident Spojených států, se snaží rozbít systém, který doposud existoval, který jeho předchůdci společně s Evropany a dalšími vystavěli po druhé světové válce nebo od druhé světové války a nikdo vlastně teďka přesně neví, co se stane, jestli je to jenom bravura, která je dočasná a nebo jestli opravdu dojde k něčemu, kdy budeme mít velký, velkou válku v mezinárodním obchodě, a to by bylo opravdu tragické, protože poslední velká válka ve třicátých letech minulého století vedla k obrovské depresi a krizi.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Je to tak a dostaneme se také k těm historickým paralelám, ale teď možná trochu nedávná historie. Vy sám jste pro Český rozhlas v půlce května řekl: "Doufejme, že to není začátek obchodní války," tehdy už bylo jasné, že tedy Spojené státy neprodlouží onu výjimku na cla na dovoz oceli a hliníku pro státy Evropské unie, "myslím, že je to začátek tvrdého vyjednávání." To jste řekl v půlce května, co si myslíte teď, je to stále ještě o vyjednávání?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Samozřejmě je to o vyjednávání a bude to o vyjednávání, uprostřed války se bude vyjednávat, pakliže k válce dojde, ale na druhé straně si musíme uvědomit, že ten krok nebo několik kroků, které od té doby nastaly, že opravdu vedou více k válce než ke smíru a příměří.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Jak to definovat obchodní válku?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

No, obchodní válka nastane ve chvíli, kdy jedna strana udělá opatření jako například nyní prezident Trump, který chce uvalit cla na ocel a hliník nebo uvaluje cla na ocel a hliník a jestliže druhá strana odpoví odvetně. Mexiko už tak odpovědělo, Kanada se připravuje, Evropa se připravuje, Čína je připravená, tak to samozřejmě může pak eskalovat, zvláště kdyby Trump, který jsa, tak jak je prostě, kovboj ve svém smyslu, tak kdyby dále uvaloval další cla, no, tak, pak to může eskalovat odvěta, cla, další cla, odvěta a to by byla válka.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

No, na druhou stranu skutečně se nedá Donald Trump tak trochu pochopit? Ten jeho statement o tom, že Spojené státy jsou zneužívány od Marshallova plánu až po to, co Donald Trump cítí jako deficit ve výdajích na obranu, který musí pak následně v rámci aliance lepit Spojené státy?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Ano, tak samozřejmě, když vezmete historický kontext v potaz, tak je pravda, že po druhé světové válce Spojené státy jako nejsilnější země a nejsilnější ekonomika, vytvořily systém, který umožňoval těm slabším, aby se postavili na nohy a aby mohli opravdu mít dlouhodobou konjunkturu. To se stalo a co Trump vlastně říká jinými slovy je: "Podívejte se, nastala doba, kdy bychom měli všichni symetricky působit v rámci určitého systému, řekněme, a to znamená, že jestliže my máme nižší cla, tak byste měli mít taky nižší cla, popřípadě jestli nejste ochotni snížit vaše cla, my zvýšíme naše."

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

My už teď vlastně víme, jak to na G7 dopadlo, ale ještě před tím nutno podotknout, to vypadalo ještě relativně nadějně, protože Donald Trump se v pátek na víkendové setkání nejvyspělejších zemí světa podle svých slov dokonce těšil a prý věřil, že si s ostatními představiteli nejvýkonnějších ekonomik světa vyjasní zejména právě tu kruciólní otázku uvalení cel na ocel a hliník. Za to ho lídři G7 dlouhodobě kritizují a zároveň tvrdí, že svým krokem uvrhne svět na pokraj zmíněné obchodní války. No, a jak probíhala samotná jednání, lídři zemí G7 se snažili s americkým prezidentem najít společnou řeč, ale my už teď víme, že to bylo marné. Opatrné závěrečné prohlášení Donald Trump odmítl podepsat, ještě před svým předčasným odletem z jednání si nicméně pochvaloval spolupráci i dobré vztahy mezi zeměmi, ale tento optimismus dlouho netrval, ještě během svého letu ze summitu totiž označil kanadského premiéra Justina Trudeau za falešného slabocha. A tady je důvod. Premiér Trudeau si na jedné z tiskových konferencí postěžoval na americká cla a řekl, že si Kanada nenechá od nikoho nic diktovat. Trudeaua Trump nešetřil ani dnes, podle něj předvedl ublížené chování a obchodní poradce Bílého domu Peter Navarro potom v rozhovoru pro televizní stanici Fox News dokonce řekl, a to jsou ta slova o pekle, že na Trudeaua čeká v pekle za údajné bodnutí do zad speciální místo. Diskutujeme dnes s Janem Švejnarou o tom, co se na G7 stalo. Prosím, možná vysvětlení toho kroku Donalda Trumpa, ona cla totiž uvalil kvůli národní bezpečnosti, kvůli tomu, že podle jeho názoru praktiky obchodních partnerů ohrožují samu národní bezpečnost Spojených států. Proč vlastně?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Ano, on to využívá, protože v normální situaci nemůže žádná země, která je signatářem obchodních dohod, které existují, využívat a uvalit cla, aniž k tomu má velice pádný důvod. V americké legislativě existuje zákon, podle kterého právě v případě ohrožení, ale opravdu ohrožení se to může stát. Tato klauzule nebyla celkem nikdy použita právě z toho důvodu, že by to narušilo celý ten obchodní systém, který byl pracně během několika dekád vystavěn a Trump je ochoten vlastně tento zákon použít, tu klauzuli použít a využívá i situaci, kdy si většina lidí opravdu myslí, že to není situace, ve které by to mělo být použito.

Krach schůzky G7

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

A jeho obchodní partneři z toho mají také velké mrzení, k tomu se také ještě dostaneme, ale teď se k nám do diskuse přidává další host Luděk Niedermayer, toho času europoslanec, který kandidoval na kandidátce TOP 09, ale také bývalý viceguvernér České národní banky. Dobrý večer přeju.

Luděk NIEDERMAYER, europoslanec /TOP 09/

Dobrý večer vám i panu profesorovi.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Pane poslanče, jak to čtete?, to, co se odehrálo na G7, zejména teda onu změnu názoru, nejprve Donald Trump říká: "Věřím, že se dohodneme, byť to bude tvrdé," nakonec se stane to, co se vlastně stalo, to je taktika?

Luděk NIEDERMAYER, europoslanec /TOP 09/

Nevím, já bych spíš řekl, že je to projev určité nepredikovanosti, nepredikovatelnosti té jeho politiky. Myslím si, že partneři Spojených států, to znamená, ten západní vyspělý svět mají opravdu velké potíže pochopit to, že Donald Trump podstupuje riziko oslabení určité politické aliance, která je teďka nesmírně důležitá, možná víc než kdykoli v minulosti a koneckonců i velké ekonomické škody touto cestou, vyvolání těchhle, těchhle cel a oni to úplně asi nechápou. Je zřejmé, že doma od svých firem a také od svých občanů ti politici jsou pod určitým tlakem, aby reagovali, a to zřejmě vedlo k nějakému postoji, které, který amerického prezidenta zřejmě nějakým způsobem nepotěšil a bohužel konflikt dále pokračuje.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Vy jste četl to komuniké, které následně americkou stranou nebylo podepsáno, pane poslanče?

Luděk NIEDERMAYER, europoslanec /TOP 09/

Ne, já jsem to ještě, ještě jsem se tím nezabýval, já jsem teďka přijel do Štrasburku a zabýváme se vlastně naší, naší agendou, ale my jsme se o tom bavili zrovna třeba ve středu a ve čtvrtek v Mnichově také za přítomnosti kancléřky Merkelové a ta situace opravdu, mám pocit, že partneři Ameriky jsou více schopni dohlédnout do konce tady tohoto problému a zároveň si uvědomujeme, že je potřeba jednat jako velmi opatrně, protože rozpoutání obchodních válek je strašně jednoduché, jejich ukončení je nesmírně obtížné.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Já jsem vás nechtěl zkoušet snad z toho obsahu, pane poslanče, ale zajímalo by mě, jestli ten samotný akt nepodepsání, zda to je nějaký významný problém. Zda skutečně v onom komuniké je nějaký významný bod, který by byl potřeba podstoupit tu sérii podpisů, anebo zda je to prostě jenom symbol, který se může změnit třeba časem.

Luděk NIEDERMAYER, europoslanec /TOP 09/

Mně připadá, že je to symbol, symbol, který ukázal, že dokonce ti nejrozvinutější světové ekonomiky rozvinutého demokratického západu nebyly schopny najít shodu, čili já tomu příkládám mnohem větší politický význam než ekonomický.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Pane profesore Švejnare, symbol nebo něco, co je skutečně důležité a ten celý text by měl projít nějakou, byť pravda, symbolickou ratifikací?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská univerzita, New York, ředitel think-tanku IDEA/CERGE-EI, Praha

Ten symbolismus toho textu je veliký, protože v minulosti vždy určité komuniké bylo podepsáno, čili to poprvé, kdy se tito lídři odchyľují a jeden z nich, ten nejdůležitější v tom případě není ochoten podepsat něco, co všichni očekávali, že bude ve své všeobecnosti podepsáno, čili je to rozkol, který je symbolický, ale může mít opravdu faktické, silné následky.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

New York Times píšou o tom, že byla obrovská diskuse o tom, jak by to usnesení mělo být formulováno, zda třeba do odstavce 4 vnášet takovou poznámku, že by volný obchod měl přinášet vzájemné benefity, to tam údajně chtěl vtělit americký prezident, jak tomu rozumět. Je to důležité?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Je to důležité, samozřejmě mezinárodní obchod, volný mezinárodní obchod, tyto vzájemné benefity má v sobě zakomponované, takže v tom smyslu jako je to vlastně de facto potvrzení toho, co existuje, ale on sám samozřejmě z politického důvodu se snaží přesvědčit své voliče a voliče všeobecně, že on bude ten, který bude mít zájem Spojených států především na mysli. Pakliže to bude výhodné pro ostatní státy, fajn, to je v pořádku.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Mimochodem ta série fotografií, která se teď objevila po mé pravici, po vaší levici, tak vypadá to, že to je možná právě ten okamžik, kdy se to usnesení formuluje a vedou se debaty o tom, jak tam vlastně Donald Trump působí. Někdo říká, že sedí proto, že je ten lídr, který ostatním, řekněme, diktuje své podmínky, jiní čtou to naopak, že všichni ostatní jsou teď na Trumpa nazlobení a dostávají ho do izolace. Teď samozřejmě nechci vás zkoušet z řeči těla, pane profesore, ale na vás to působí jak, na které straně debaty se nacházíte?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Podívejte se, jelikož tam vedle s červenou kravatou a knírem je Bolton, poradce prezidenta Trumpa ...

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

John Bolton, ano.

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

... čili nejsou to pouze lídři těch ostatních zemí, tak si myslím, že to opravdu je diskuse ohledně textu, je ten text tam několikrát i viděn, Merkelová dokonce poukazuje na určité řádky, Macron taktéž, ano ...

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Zeleně vyznačená část, ano, tučně.

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Přesně tak, přesně tak, takže si myslím, že je to součást debaty a jestliže Trump sedí nebo stojí, to nevíme, já tam nebyl, samozřejmě tak nemůžu říct, jestli je unaven nebo jestli sedí, protože chce dávat dojem, že on může sedět, zatímco ostatní stojí.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Rozumím, ale bylo vidět každopádně, že ta debata byla velmi vzrušená, další bod také, mezinárodní pořádek založený na pravidlech, a teď to nejde úplně česky správně přeložit, ale byla tam údajně debata o tom, zda tam dát neurčitý člen nebo člen určitý, zda to je ten stávající mezinárodní pořádek nebo mezinárodní pořádek ve své obecnosti.

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Ve své obecnosti, přesně tak, a Trump a jeho poradci někteří právě nechtějí tuto formulaci, aby tam nebyl dojem, že se udržuje ten starý pořádek, protože oni vlastně chtějí a Trump zvláště, aby se ten pořádek změnil a změnil se ve prospěch Spojených států, kteří jako říkají, jimž bylo ublíženo.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Pane Niedermayere, já doufám, že nás stále ještě posloucháte, v té debatě, pravda, o té konkrétní formulaci, a co je vlastně výsledkem celé té debaty? Protože Donald Trump teď odjíždí na summit s Kim Čong-unem, pravděpodobně tam chtěl odjíždět s nějakou pozicí, která by třeba vyšla i z jednání G7, jak ta pozice vypadá? Je silnější, je slabší?

Luděk NIEDERMAYER, europoslanec /TOP 09/

Tak myslím si, že jednání Spojených států a Severní Koreje s tímhle úplně, s tímto problémem úplně spojeno není, protože prezident Trump tam určitě jede reprezentovat vlastně zdaleka nejsilnější vojenskou sílu, která na naší planetě existuje a myslím si, že na tomto se vůbec nic nemění. To nepodepsání toho komuniké, a pan profesor Švejnar už to zmínil, je do určité míry precedentní věc. Tady je potřeba říct, že ty komuniké většinou vznikají v předstihu před tím jednáním, vyjednávání zmocněných diplomatů těch, těch zemí, které se účastní a většinou to komuniké bývá dotazeno do stavu, kdy ty úpravy jsou absolutně minimální, ale je možné, že, že prostě ta americká administrativa je v situaci, kdy možná, že pan prezident Trump se tam rozhodoval nějak intuitivně na základě nějakých svých emocí, a to je taky systém, který vlastně v té světové politice tak úplně obvyklý není. Ale v otázce těch obchodních válek, které opravdu hrozí a určitých, určité divergence těch nejnadvýšejších zemí světa, tak jsme prostě tam, kde jsme byli před tím summitem, možná s tím, že si uvědomujeme, že je to více nebezpečné, Evropa tady má určitou výhodu, protože v nás ekonomicky tyto sankce tolik nepostihují, což vede k určité možnosti na to reagovat velmi zdrženlivě, ale to už není případ Kanady a Mexika, takže ty věci se budou zřejmě měnit ze dne na den nebo z týdne na týden a je to bohužel jako nepříjemná situace.

Koho poškodí ochranná politika USA?

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Dobrá, tak se pojďme teď tedy podívat na konkrétní dopady, začneme tím, jak významným trhem Spojené státy vlastně jsou, konkrétně, pokud jde o ty dvě klíčové komodity, tedy o ocel a hliník. Konkrétně pro Evropskou unii. Ve statistikách exportu se umísťuje hned na druhém místě po Kanadě, letos měla podle odhadů vyvézt do USA ocel a hliník přibližně za 6,5 miliardy eur, z toho podíl českých ocelářů měl dosáhnout 165 milionů eur, a to je v přepočtu něco málo přes 4 miliardy korun. Evropská unie se chce proti americkým cům teď bránit u Světové obchodní organizace a zároveň už připravuje seznam jednotlivých výrobků dovážených naopak ze Spojených států, které sama zatíží clem. Hodnota tohoto zboží má dosáhnout bezmála 3 miliard eur a toto už jsou naznačené některé konkrétní výrobky, kterých by se evropská cla mohla dotknout, třeba bourbonu, americké whisky vyráběné zejména v Kentucky, kalhot značky Lewis nebo motocyklů Harley Davidson a některých potravin, jako je třeba arašídová pomazánka. Pane profesore Švejnare, ono to zní totiž banálně ten seznam zboží, je to správná reciproční reakce?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Je to velmi dobře promyšlená reciproční reakce, protože když se podíváte pečlivě, kde jsou tyto výrobky vyrobeny, kde jsou produkovány, tak je to v okresech republikánských kongresmanů a senátorů, čili ten tlak je přesně dobře vykalkulovaný a nejenom Evropskou unii, ale Mexikem, Kanadou a stejně tak Čínou. Čili ta snaha je opravdu zranit politický americký systém ve straně politické, kterou Trump reprezentuje, a tudíž zmírnit jeho chování tímto způsobem.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

A i ekonomicky je to na stejné linii? Protože když se zatíží clem hliník a ocel, tak to vlastně může mít dopad na celý jeden velký segment a toto je, řekněme, hodně rozdrobené, takže to asi nikoho úplně fatálně nezasáhne, kromě možná republikánů tedy.

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská univerzita, New York, ředitel think-tanku IDEA/CERGE-EI, Praha

Republikánů a samozřejmě těch výrobců, kteří, kteří tam jsou a ti mají určitou míru, že jo, zaměstnanosti v těch okresech, takže tam to bude mít samozřejmě dopad, zvláště teďka na podzim budou volby do Kongresu, takže v tom smyslu jako je to dobře připraveno. Samozřejmě cla na ocel například má negativní dopad na americké výrobce, výrobci aut, výrobci všeho, co používá ocel v Americe, najednou budou mít mnohem dražší ocel.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Takže my se k tomu dostaneme podrobněji, ale ono se to teď hodí zmínit. Americké ocelářství, hutnictví, tak je vlastně schopné teď dovykrýt to, co se třeba z amerického trhu ztratí? Bude to mít efekt, jaký Donald Trump zamýšlí?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská univerzita, New York, ředitel think-tanku IDEA/CERGE-EI, Praha

No, tak, ono je schopné to dovykrýt zvláště, pakliže ceny stoupnou, tak samozřejmě oni budou schopni vyrábět víc a poptávka po oceli klesne, za vyšší cenu bude nižší poptávka, takže po určité době tam dojde znovu k rovnováze, poptávka a nabídka budou rovny.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Pane Niedermayer, jeden z diváckých dotazů. Ptá se divák Václav: "Co má na mysli prezident Trump, když mluví o nespravedlnosti v mezinárodním obchodě a zda je toto tvrzení oprávněné?"

Luděk NIEDERMAYER, europoslanec /TOP 09/

Já myslím, že Donald Trump, jestli se dívá na nějaké konkrétní údaje, protože já mám pocit, že je on je pod vlekem některých konkrétních firem, některých konkrétních industrií, které na něho mají vliv už třeba proto, že si myslí, že v nich je nadproporční propočet, je podíl jejich podporovatelů, tak já bych řekl, že pokud se na něco dívá, čím on argumentuje, je, že Amerika má s Čínou, a také s Evropskou unií velký obchodní deficit a on to nepřičítá tomu, že by Amerika v některých oblastech byla, její firmy málo konkurenceschopné, ale přičítá to jakémusi nespravedlivému nastavení toho obchodu, což já tedy v případě, když se bavíme opravdu o férovém obchodu, který je prostý nějakých velkých státních zásahů, což je tedy obchod mezi například Kanadou - Spojenými státy nebo Evropskou unií a Spojenými státy. Tenhle koncept absolutně odmítám. Jestli někdy existoval nějaký, nějaký nespravedlivý obchod, tak to byl obchod například s Čínou, kdy teda jednak ty západní země umožnily Číňanům, respektive tolerovaly obrovské krádeže intelektuálního vlastnictví, a také vlastně státní podporu tomu čínskému exportu, který zlevňoval a usnadňoval pronikání čínských výrobků do západních zemí, ale tady toto, tento jaksi model byl tolerovaný mimo jiné pod nátlakem některých západních firem a některých politiků, pro ně to bylo výhodné. Čili možná, že tam nějaká asymetrie v tom, v té férovosti toho obchodu existovala, ale s těmi vyspělými západními ekonomikami, kde vlastně ten obchod se řídí buďto nějakými velkými obchodními smlouvami nebo pravidly Světové obchodní organizace, je toto úplně zavádějící koncept a prezident Trump, pokud o něčem mluví, tak prostě o tom, že holt v jiných částech světa se ten, se ta ocel vyrábí levněji a jemu tady toto vadí, protože vidí, že Amerika tím přichází o pracovní místa a chtěl by s tím něco udělat.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

No, dobrá, a pane poslanče, když hovoříme o tom, co říká prezident Trump, tak on zároveň říká nebo píše na Twitter, konkrétně směrem ke Kanadě o teď 240 procent na mléčné výrobky? A ostatně i co se týká obchodu s Evropskou unií, tak o tom sice Donald Trump na Twitteru nepíše tak často, ale i tady existují cla, zemědělská cla, teď nemám v hlavě sazebník, ale 20 procent na hovězí je to kupříkladu.

Luděk NIEDERMAYER, europoslanec /TOP 09/

No, samozřejmě, kdybychom šli do té historie, tak, tak různá cla vznikla, ale zdaleka ne všechna pod nátlakem určitých nátlakových silných lobbistických skupin zmizely, ale ..., nezdisply, ale to, co je podstatné, že ten

západní svět se posouvá tím směrem k odstraňování těchto cel, proto jsme koneckonců, já myslím, že velmi strategicky se snažíme vyjednávat obchodní dohody s Amerikou, která by některá ta cla odstranila a v jiných by zavedl pravidla, která by právě neumožnila takovéto excesy, čili ten svět byl na cestě ty cla, která v minulosti vznikaly a která nejsou racionální, nejsou racionální pro fungování ekonomik, poškozují spotřebitele, tak je postupně prostě odstraňovala a teďka pan prezident ještě za pomoci ohnutí zákona, který určitě nebyl nikdy k ničemu takovému zamýšlen, vyrazil přesně opačným směrem. Já tím vůbec nechci hájit, že některá cla na té či oné straně byla nastavena prostě korektně, to tak nebylo, ale celý ten svět se posouval k tomu, že se postupně snažil tyto překážky odstraňovat.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Pane profesore, nakolik je skutečně ten systém vzájemných cel spravedlivý? Protože evropská zemědělská politika, ta je z principu ochranná a tarify právě jsou její, řekněme, nejmocnější zbraní, mohou to Američané pocítovat jako svým způsobem křivdu nebo tu existují i na americké straně nějaká už aktuální cla, která by to vyrovnala?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Já myslím, že vůči Evropě ten pocit nebyl nebo ne mezi většinou lidí, protože opravdu během posledních 60, 70 let se cla podstatně snížila, takže Amerika v průměru má stále ještě nižší cla než například Evropská unie, ale oba celky už mají ta cla, říkám, v průměru velmi nízká, takže v tom je například rozdíl vůči Číně, která má ještě silnou celní ochranu a i necelní principy administrativní řízení a zařízení a tak dále, čili tam bych řekl, že opravdu ten problém je hlavně vůči Číně a tam by Spojené státy, Evropa, Japonsko, Korea a další země měly postupovat dohromady jako spojenci a vyjednávat s Čínou velice důkladně a ne se štěpit, tak jak se to nyní děje v rámci G7.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

No, právě, teď to ale vypadá, že bude jednat, bude potřeba jednat principiálně se Spojenými státy. Mě by teď možná zajímal váš pohled. Donald Trump říká: "Je potřeba všechny smlouvy projednat znovu, NAFTA, TTIP možná tedy, je to uskutečnitelné?"

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Je to uskutečnitelné a samozřejmě vždy je dobré se podívat, jestli s technologickým pokrokem a tak dále, jestli není dobré něco v těch smlouvách změnit a tak dále, já myslím, že všechny strany měli nápady například u NAFTA, jak ji zmodernizovat a tak dále. Ten problém, jestliže se začne rušit nebo bortit nebo dokonce válečně postupovat vůči existujícím smlouvám, a to myslím, že je špatné, že by to mělo být tak, že dodržujeme existující smlouvy a snažíme se najít nové řešení, tak jak to vlastně vypadalo s NAFTA a teď se ukazuje, že vlastně unilaterálně Spojené státy začínají opatření, která vedou k retaliaci, odvetám a tak dále.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

U NAFTA jmenovitě měl být při tom znovuvyjednávání problém, že Donald Trump prý chtěl znovu vyjednávat pravidelně každých 5 let, co Kanadčané nechtěli, ale to nevypadá ale jako velký problém v okamžiku, když i vy třeba mluvíte o tom, že je potřeba modernizovat ty podmínky v rámci pokroku.

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Ano, jistě, tak tam je otázka, to už je trošku detail, jestli každých 5 let nebo 7 let nebo jak prostě často to dělat. Samozřejmě jako ve vyjednávací situaci, různé strany mohou mít, že jo, různé počáteční podmínky, ale tam si myslím, že to nebyl ten hlavní problém, že opravdu Trump byl nedočkavý a chtěl, aby už věci se vyvíjely a v tom smyslu, jak říkám, unilaterálně sám se rozhodl, že začne věci měnit.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Pane Niedermayer, vy ještě poslední věc, znovu vyjednávat transatlantické partnerství, to už je teď sci-fi za úplně nových podmínek s tím, jak víme, jak to probíhalo?

Luděk NIEDERMAYER, europoslanec /TOP 09/

Tak sci-fi to není, ty jednání nejsou uzavřeny a bezesporu by bylo možné ty jednotlivé kapitoly otvírat, ale právě v těch kapitolách se hledalo vzájemně přijatelné řešení. Z té naší minulé debaty to vyznívalo, jako že by Evropa si chránila svůj trh a Amerika ne a potom samozřejmě to vyjednávání by bylo komplikované, ale Američani mají nastavené také spoustu prohibitivních cel, pokud se nepletu, někdy z minulosti, například ochrana trhu lehkých nákladních vozidel a takovéto věci. Čili v těch kapitolách se prostě vyjednalo to, že obě strany z těch svých pozic, z těch obranářských opatření ustoupily a výměnou za to si vzájemně otevřely trh a tento princip bude vždycky stejný. Prostě zatím jednáním pracují velké týmy ekonomů, které samozřejmě ví, že krátkodobě to otevření toho trhu má nějaký dopad na pracovní místo, na fungování ekonomiky, krátkodobě to může být negativní, zatímco středně a dlouhodobě spíše pozitivní, a to znamená, každé to otevření toho evropského trhu vyžadují, vyvažují požadavkem na otevření trhu amerického. Princip těch jednání, i když se otevřou bude prostě úplně stejný a vždycky je to tak, že v těch jednáních, když chcete dosáhnout toho, abyste svým firmám co nejvíce prospěli a zároveň jim co nejméně tím, že jim umožníte export a abyste jim co nejméně ublížili tím, že sem pustíte nové firmy, které jim budou konkurovat, čili ten princip těch jednání je neustále stejný a nevím, co nového do toho Donald Trump může přinést. Je v každém případě jasné, že pokud by se ty jednání otevřely, tak je to samozřejmě úspěch, protože teďka jsou takřka u ledu, ale ten jejich výsledek, to bude prostě jednání na mnoho, mnoho let, aby byla nalezena právě nějaká vyvážená dohoda, za kterou se obě strany stolu postaví, podepíší ji a pokusí se přesvědčit zákonodárce, aby je ratifikovali.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

A dost možná se právě kvůli tomu neslyšíme naposledy. Luděk Niedermayer, europoslanec za TOP 09, byl s námi. Mockrát díky a mějte se hezky, na shledanou.

Luděk NIEDERMAYER, europoslanec /TOP 09/

Na shledanou.

Koho poškodí ochranářská politika Spojených států amerických?

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

A jak jsme slíbili, to je ono, dopad, jaký mohou mít americká cla na tuzemské firmy. Ty od začátku roku do dubna do Spojených států vyvezly zboží celkem asi za 28,5 miliardy korun. Tarify se přitom dotknou zčásti obchodníků s výrobky z kovu, jejich vývoz zatím letos dosáhl zhruba 700 milionů a pak také většiny exportérů rour, trubek, profilů, tam jde bezmála o půl miliardy, z celkového objemu se jedná maximálně o 4 procenta vývozu. Pane profesore Švejnare, ono to totiž nezní nijak katastroficky 4 procenta vývozu, a to se ještě nebavíme o tom, že by to mělo být odepsáno, ale měl by být jenom ztížen určitým způsobem přístup na trh, takže vliv na českou ekonomiku, máme se ho bát?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Přesně tak. Zatím nedochází k velkému dopadu, k velkým otřesům, a to ani ne na celoevropskou ekonomiku nebo americkou ekonomiku. Ten problém je spíš v tom, jestli to bude jenom první salvo a jestli potom nastane ta válka, kde prostě bude krok, mezikrok, odpověď, odvěta a tak dále. Pak by to mohlo samozřejmě mít mnohem větší následky.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Osobní automobily kupříkladu.

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Například osobní automobily, přesně tak, přesně tak. Já bych ještě jenom dodal zajímavou věc, když se už o tom bavíme, že Trump je tak, jak bylo řečeno, nepredikovatelný a ta obrovská nejistota, která tam je a někdy ho

někdo o něčem přesvědčí a ono to rázem se snaží potom dát realizovat, tak on tam nabídl během té diskuse, že by se třeba mohla všechna cla eliminovat. Že bychom měli úplně bezcelní prostor.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Ale jenom mezi G7.

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Samozřejmě, to bylo v rámci G7, přesně tak, přesně tak, jo, což je velmi zajímavý koncept a bylo by to ideální, kdyby se to dalo udělat, ale bylo vůbec zajímavé, že na jedné straně uvaluje cla a na druhé straně mluví o tom, že bychom třeba mohli mít úplně bezcelní prostor.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Takže to není jednání ekonomické, ale mocenské?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Je to politické jednání a samozřejmě a ekonomické a politické faktory se prolínají, ale je zajímavé, že on je ochoten, vlastně schopen na jedné straně argumentovat směrem k protekcionismu a na druhé straně argumentovat k úplné eliminaci jakýchkoliv opatření.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Tak už víme, že i kancléřka Merkelová ale na to řekla, že to by si samozřejmě vyžadovalo měsíce, roky dalšího vyjednávání. Ale bavíme-li se o oceli, tak za malou chvíli tady uvidíme mapku, kolik kdo oceli produkuje a kolik kdo oceli vyváží do Spojených států a Německo tam hraje nikoli nevýznamnou roli. Když se ale budeme bavit o České republice, tak ten třeba německý pokles, ten by zprostředkovaně nějak ovlivnil Českou republiku?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Ano, přirozeně, protože jakmile německé zboží bude postiženo cly, tak samozřejmě naši dodavatelé do německých továren, k německým výrobcům budou též postiženi, takže ten nepřímý dopad zde bude.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

A ještě možná ten úplně poslední dopad, o něm hovoří přímo oceláři a možná to za malou chvíli uslyšíme, zboží, které se neprodá na americkém trhu, se přesune na ten evropský. To je reálný scénář? Za dumpingové ceny možná.

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Ano, je to reálný scénář a tam ještě není úplně samozřejmě propočítáno, jak všude by tato diverze obchodu, mezinárodního obchodu je ten termín, jak by šla, protože samozřejmě latinskoameričtí výrobci v tom budou, další asijské výrobce a tak dále, takže v tom smyslu opravdu může dojít k dopadům, které jsou neočekávané ve smyslu kudy, které zboží pluje.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Ale ptá se divák Ondřej ještě na Spojené státy. Jak se Spojeným státům ekonomicky vyplácí politika prezidenta Trumpa. Lze už teď zhodnotit ekonomické dopady Trumpovy politiky? On sám říká, že ano, že ten hospodářský růst je víceméně dílo jeho politiky.

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Ano, ale není to politika ochránářská v rámci cel. Je to vlastně obrovský fiskální stimulus, který Trump zorganizoval a který nyní realizuje a ten má v krátkodobém horizontu velice expanzivní efekt na americkou ekonomiku, je velice nízká nezaměstnanost, ekonomika roste. Samozřejmě též to zvyšuje zadluženost

Spojených států, čili ve střední a dlouhodobém horizontu potom se musí počítat s tím, jak to bude horší ve smyslu, že bude velice zadlužená ekonomika.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

No, a skutečně si vystačíme s těmi historickými modely, vy sám jste zmiňoval třicátá léta, hospodářskou recesi, následnou krizi, možná bych doplnil ještě jeden, George Bus a tarify podobného typu, které pak zrušil po 21 měsících na popud Světové obchodní organizace. Nejsou tu přeci jenom nějaké jiné okolnosti, které by nás vedli k jiným závěrům, lepší fungování Evropské unie kupříkladu jako vyjednávací jednotky ...

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Samozřejmě, to by bylo mnohem, to by bylo blahodárné, takže to všechno máte pravdu a Světová obchodní organizace samozřejmě hraje roli, akorát že její rozhodování je velmi pomalé, takže to může trvat rok, případně dva roky, než vlastně dojde k rozhodnutí, no, a mezitím někteří výrobci jsou vytlačeni z trhu. Čili v tom smyslu jako to okamžité, proto dochází k odvetným opatřením, protože vlastně tam mohou být skutečně velmi rychle a ta, řekněme, regulační opatření v rámci mezinárodních obchodních dohod, ta trvají dlouho.

Obchodní válka mezi USA a Evropou?

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Ještě před tím by mě zajímalo, pane profesore, dá se, řekněme, toto střetnutí považovat aspoň na několik měsíců za finální? Pravda, těžko vidět Donaldu Trumpovi do hlavy, ale to, o čem se hovoří, tedy právě cla na dovoz automobilů kupříkladu dalšího zboží, tak už s tím počítat jako s reálnou variantou?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Je to něco, k čemu s velkou pravděpodobností dojde, protože zde bude odvetné opatření ze strany Kanady, Evropy, případně Číny, pakliže Čína bude též v této, v této situaci a tam já myslím, že Trump svojí náturou budou chtít ukázat, že on je ten, který má poslední slovo a že tudíž tady bude ještě jedno kolo, a to bude přinejmenším teda to, že by on uvalil další cla a tam samozřejmě je těžké, aby ty druhé strany přestaly, to je právě ten problém eskalace té obchodní války, že jakmile se jednou rozjede, tak je velmi těžké ji zastavit.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

No, ale pokud by se jednalo o osobní vozy konkrétně, tak to je, není problém, který by snad byl nový, protože to jsme viděli hned po nástupu Donalda Trumpa, kterak přesvědčoval Ford, jestli se nepletu, aby neotvíral svou pobočku v Mexiku, ale zachoval výrobu ve Spojených státech a tím pádem tam zachoval pracovní místa, takže ty velké světové koncerny evropské, na které by to dopadlo, nemohou se tomu zkrátka vyhnout, postavit fabriku ve Spojených státech?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

No, tak, samozřejmě, že to mohou a de facto se už to stalo vůči Japonsku před několika /výpadek zvuku/, kdy Japonci začali otevírat podniky ve Spojených státech, takže to se dá očekávat, že by k tomu mohlo dojít a je to tak všude na světě vlastně, kdykoliv je omezení obchodní, tak mezinárodní investice tam jdou a snaží se vyrábět přímo tam, takže to je možné. Do jaké míry to opravdu to bude, něco zásadního nebo ne, to teprve uvidíme v detailu potom, co se začne rozvíjet. Jak říkám, to nebezpečí vždycky v těchto válkách je, že je těžké ty horké hlavy vlastně zchladit a učinit konec určitým opatřením, která úplně normálně prostě přicházejí na pořad.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Vy jste v jednom z rozhovorů o Donaldu Trumpovi také podotknul, že Trump není ekonom, proto vidí věci poměrně jednoduše a když vidí nějaký sektor, který je potřeba podpořit, tak to zkrátka udělá. Ale mě by

zajímalo, jaký problém tedy by měl být v tom, v té podpoře ocelářského a hutnického sektoru zrovna. Tam, řekněme, není teď nezaměstnanost, není potřeba, aby se více vyrábělo ve Spojených státech nebo to opatření s sebou nese nějaká skrytá rizika, která nejsou na první pohled vidět?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská univerzita, New York, ředitel think-tanku IDEA/CERGE-EI, Praha

Ne, já si myslím, že to je rozhodnutí, které je dlouhodobějšího charakteru, má důležité politické aspekty a tam Trump si myslím, opravdu snaží dostat tomu, že slíbil během své prezidentské kampaně, že na konkrétních případech ukáže, jak vlastně je schopen a ochoten dostat tomu, co slíbil a toto jsou dva příklady, které, jak jsem už zmínil, jsou sice výhodné přímo pro ocelářský průmysl, ale ostatní, kteří používají ocel, popřípadě hliník, jsou na tom hůř samozřejmě.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Právě. On totiž ještě jeden z těch dvou příkladů, které i Donald Trump používal, tak byli horníci, načež se ale ukázalo, že použitelné doly už jsou často zavřené, bylo by složité je otevírat, cena uhlí je příliš nízká na to, aby se těžba vyplatila a tak dále, a tak dále, tak ale s hutnictvím to není srovnatelný případ?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská univerzita, New York, ředitel think-tanku IDEA/CERGE-EI, Praha

To není, ale řeknu vám ještě jednu věc, která je důležitá, abysme si všichni uvědomili. Trump tím právě, že není erudovaný ekonom, tak má na mysli to, že by měl vůči všem zemím by Spojené státy měly mít víceméně vyrovnaný obchodní vztah. To samozřejmě není potřebné, ta, celý ten důvtip a všechno, co je výborné na mezinárodním obchodě právě že nemusí bilaterálně být všechno vyrovnané, že naopak některé země jsou dobré v tom, co vyrábějí a budou mít přebytek a jiné jsou zase lepší v něčem jiném, takže tady on vlastně zavádí systém nebo snaží se prosadit systém, který není z hlediska ekonomického velice racionální.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Takže jedním slovem, když se divák Ondřej ptá na to, zda Trumpův boj proti globalizaci může posilnit nebo poškodit ekonomiku USA, tak B je správně dle vás?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská univerzita, New York, ředitel think-tanku IDEA/CERGE-EI, Praha

Ano, podívejte se, já myslím, že tady nikdo nevyhraje. Tady opravdu, jestliže dojde k obchodní válce, tak na tom budeme všichni hůř, čili nebudou vítězové, budou pouze poražení.

Trumpova zahraniční politika

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Ale teď spory obchodní i politické, ty všechny vyvolal americký prezident Donald Trump za poslední pouhý rok a půl, kdy stojí v čele Spojených států. Hned po převzetí úřadu v Bílém domě loni v lednu odstoupil od už zmíněné transpacifické tržní dohody, která sdružuje kromě Spojených států, dalších 11 zemí. Tuto smlouvu uzavřela ještě Obamova administrativa, ale Kongres ji neratifikoval. Další v Trumpově hledáčku se pak ocitla severoamerická dohoda o volném obchodu, to je ona NAFTA, kterou jsme také zmiňovali, ta se týká obchodu s Mexikem a Kanadou a Donald Trump teď usiluje o její revizi, mimo jiné chce, aby automobilky přestěhovaly svou výrobu z Mexika zpět do Spojených států. S příchodem Donalda Trumpa se také přerušila jednání o Transatlantickém obchodním a investičním partnerství, které by mělo nastat mezi Spojenými státy a Evropskou unií. Americká administrativa ji totiž považuje za nespravedlivou, protože by vedla k prohloubení obchodního deficitu Spojených států. Obchodní spor ale doutná také mezi Spojenými státy a Čínou. Letos v březnu uvalily Spojené státy clo na dovoz čínské oceli a hliníku a v dubnu zatížily clem 1300 čínských výrobků v hodnotě 50 miliard dolarů. Podle Donalda Trumpa šlo o reakci na čínské krádeže amerického duševního vlastnictví. Ale teď už dost obchodu, pojďme se podívat na politické rozepře, které vyvolává Donald Trump. Tak kupříkladu před rokem oznámil, že Spojené státy odstupují od pařížské klimatické dohody, kterou podepsalo 195 států a vyzval k vyjednávání o nové, která by opět byla pro Američany spravedlivější, což ovšem tehdy odmítli evropští politici a i někteří američtí regionální představitelé nutno dodat. Ti se také postavili proti Donaldu Trumpovi, když v

květnu vypověděl mezinárodní dohodu o jaderném programu uzavřenou s Íránem, ti evropští partneři samozřejmě. Německo a Francie daly najevo, že dohodu považují za dál platnou. A s námi ve spojení teď po telefonu Martin Rýgl, politický geograf z Fakulty sociálních věd **Univerzity Karlovy**. Dobrý večer přeju.

Martin RIEGL, politický geograf, FSV **UK**

Taky přeji dobrý večer.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

A já s dovolením si hned na úvod pomůžu částí komentáře, který vyšel na webu Politico, kde komentátor popisuje, že Evropané v jednání s Donaldem Trumpem stále čekají na to, kdy se dostaví nějaký řád, kdy se dostaví známky normality, zkrátka to, že je všechno v pořádku, ale tato situace normální není, píše dále Politico, a Evropané by se měli připravit na to, že budou muset změnit svoji pozici vůči Spojeným státům a Politico se ptá na to, jak. Takovou řečnickou otázku, ale já bych z ní udělal konkrétní otázku jak podle vás?

Martin RIEGL, politický geograf, FSV **UK**

To je poměrně obtížná situace nebo otázka, která má určitý normativní rozměr. Já bych asi nepoužíval slova jako normální, my si spíš musíme vyhodnotit, jaké cíle má prezident Trump, jaké k tomu používá nástroje a můžeme minimálně ta jeho vyjádření, ta jeho vyjednávací pozice je často velmi neortodoxní, ale neřeknu, že to není normální, to by asi nebylo úplně fér a často je to chování takové intuitivní, často dochází ke změně názoru. Nicméně myslím si, že často velmi jde přímo za věci a ty jeho cíle jsou poměrně jasné, a to je nějaké delivery nebo doručení, splnění slibu vůči svým voličům, respektive vůči té voličské základně, kterou dal a touhle tou optikou bychom to asi měli nazývat, pakliže chceme tomu jednání porozumět.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Dobrá. Tak já použiju ještě jeden výrok, pronesl ho, jestli se nepletu, Donald Tusk, předseda Evropské rady, když říkal: "K čemu mít nepřátele, když máme takovéhle přátele?" Tak nevnímat skutečně to, co dělá Donald Trump, ať už to dělá z jakéhokoliv důvodu, jako, už jsme to tady také pronesli, destrukci stávajících aliancí, destrukci stávajícího atlantického řádu?

Martin RIEGL, politický geograf, FSV **UK**

Já si to nemyslím. Tam byl současný liberální řád, kterému Spojené státy dominují, je tady nějakých 70 let a je založen na dvou hodnotách, respektive jedné hodnotě ve dvou rozměrech. Tím je svoboda, svoboda jednotlivce, je to svoboda světového obchodu, samozřejmě tím, jak nám zesilovala globalizace, tak ta přinášela určité i negativní jevy, které se promítaly v tom že ve Spojených státech docházelo k rozpočtovým deficitům, docházelo v podstatě k dysbalanci vzájemném obchodu a často opravdu prezident Trump má pravdu v tom, že to chování ze strany Číny bylo často velmi, řekl bych, neférové, je tam ten dumping na mnoho produktů, dochází tam ke krádežím duševního vlastnictví a podobně a podobně, takže ono není tam, není, nechybí tam racionalita v některých aspektech bezpochyby a druhá věc je, já bych tady ty ekonomické rozmíšky, asi bych to nenazýval obchodní válkou, pakliže se podíváme na ten rozměr třeba ta evropská odpověď, co se týká nějakých ani ne procenta amerického exportu. Ta opatření americká vůči Kanadě, Mexiku bych spíše vnímal jako, řekněme, první krok k renegociaci té NAFTA, které jste zmiňovali, v té předchozí reportáži, tak já bych se jenom trochu oprostil od tady té hysterie, o obchodní válce a spíše se zaměřil na ty skutečné dopady. Na druhou stranu je pravda, že i distribuce moci ve světě se proměňuje, dochází i k proměnám částečným v alianci, aliancí a to euroatlantické partnerství, které jste zmiňoval, se do určité míry z toho roku 1945, kdy bylo jednoznačně dominováno Spojenými státy, rozvolňuje, to je pravda.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

No, a teď ještě další moment z G7. Jedna z divaček na něj upozorňuje, divačka Petra, když budu citovat ten dotaz: "Jak jde dohromady s uvolněním světového obchodu odmítnutí přizvání Ruska na jednání G7 a ekonomické sankce proti němu? Donald Trump přeci chtěl Rusko pozvat a ostatní státy byly proti." A když bych to možná ještě trochu pootočil tu otázku, tak když je zasedání G7, jsou tam státy, které se považují za spojence a je tu bývalý člen, kterého už za spojence nepovažují kvůli tomu, že se nechová v souladu se zaběhnutým

světovým řádem dohodnutým po druhé světové válce, tak nakolik ta výzva přijetí zpět Ruska jde proti tomu nebo nejde proti tomu obecnému konsensu? Opět se dostáváme k té alianci tedy.

Martin RIEGL, politický geograf, FSV **UK**

Já myslím, že bych nehovořil o tom, že jsou to bývalí spojenci, bezpochyby ty státy, které jsou drženy v G7, spojenci jsou nadále. Pravda je, že ten jejich podíl na ekonomickém výkonu ve světě se snižuje, podívejme se, kdy G7 vznikla, co znamená, to jsou sedmdesátá léta, je to 7 nejvyspělejších ekonomik v té době, jsou to industriální ekonomiky a čistě z této definice, i když samozřejmě už dneska to G7 by neplatil, máme tam Čínu na druhém místě, Indie na sedmém místě, Kanada je někde na desátém, a to Rusko tam prostě nepatří, prostě Rusko nepatří mezi 7 nejvyspělejších ekonomik světa, a to jeho vyloučení bylo jednoznačnou odpovědí na agresivní chování vůči svému slabšímu sousedovi, které se nevyskytlo poprvé v případě Ruska. Co tím prezident Trump, tímto výrokem sledoval, to netuším, to se vám přiznám.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Rozumím, ale pokud vás chápu správně, pane doktore, tak vlastně význam G7 snižuje se natolik, že vlastně není potřeba tuto rozmíšku brát nikterak fatálně?

Martin RIEGL, politický geograf, FSV **UK**

Já bych to nebral fatálně v tom ekonomickém slova smyslu. Ten význam G7 se průběžně snižuje, to máte bezpochyby pravdu. Na druhou stranu G7 i v momentě svého vzniku by v podstatě reagovala na to ropné embargo ze strany arabských států, neměla úplně jasný cíl, respektive tím cílem byla snaha získat určitou jako výhodu vůči těmto státům, které se chovaly, řekněme, ne úplně přátelsky vůči Západu. V průběhu historie ty úspěchy G7 nebyly nikdy nijak zásadní, jo, v podstatě opravdu spočívá ten význam v tom, že se ti lídři neformálně scházejí a vyměňují si své, vyměňují si své pozice, dokáží spolu mluvit, ale že by tam byly nějaké zásadní, zásadní významy této, řekněme, ne organizace, toto neformální uskupení tam nejsou.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Miní Martin Riegl z Fakulty sociálních věd **Univerzity Karlovy**. Pane doktore, mockrát díky, že jste byl s námi v naší diskusi, mějte se hezky. Na shledanou.

Martin RIEGL, politický geograf, FSV **UK**

Já děkuji za přivzání, hezký večer.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Pane profesore Švejnare, já si ještě na závěr pomůžu jedním výrokiem, tentokrát Angela Merkelová k transatlantickému partnerství: "Existují tu dobré důvody, proč za něj stále bojovat, jenom už na něj stále nemůžeme spoléhat," říká kancléřka Merkelová. Je s ním konec, jak dlouho ještě půjde bojovat?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Já si myslím, že s ním není konec, rozhodně ne, ty vazby jsou velmi silné a nedochází k jejich přetřhání, dochází k udivujícím výrokom, zatím jenom výrokom a mírným opatřením, já si myslím, že ta západní civilizace, kterou Evropa a Amerika reprezentuje, že ještě nekončí jako hlavní, hlavní celek, ale je pravda, že Trump naznačuje, že právě důležitá jednání by měla být s Čínou a s Ruskem. Rusko není tak velká ekonomika, ale je to politicky velice významná, vojensky velice významná země, no, a tady samozřejmě dochází k rozdílnému názoru, protože on je byznysman a chce vyjednávat a říká: "Jestliže s někým mám vyjednávat, tak by měl sedět u stolu," kdežto ostatní říkají: "Uvalili jsme sankce, abychom s tímto členem G8 tehdy nevyjednávali dohromady a aby pochopilo Rusko, že učinilo krok, který se jen tak lehce nepromíjí. No, a tam je ten rozdíl filozofie Trumpa a ostatních.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

No, a jak tedy viděno tímhle prizmatem, vidíte vlastně budoucí uspořádání světa? Pan doktor Riegl tady naznačoval, že i význam G7 se marginalizuje postupem času. Donald Trump chce teď jednat s někdejšími nepřáteli nebo stávajícími soupeři v tom geopolitickém soupeření. Takže pokud se rozbíjí částečně ty stávající vazby, kde vzniknou ty nové, pokud vůbec?

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

No, rozhodně z hlediska Evropy a Ameriky by to G7, řekněme, jako uskupení a NATO jako vojenské uskupení, by nemělo být zrušeno, nemělo by být porušeno. Je samozřejmě pravda, že Čína, která roste velmi rychle, se stává silným hráčem a že zde do určité míry opravdu je potřeba se přeorientovat v rámci toho, na co se NATO a na co se G7 orientuje a začít si klást otázku přesně jako, jak by mohli dohromady jako spojenci změnit to chování činy, které je nepřijatelné ve smyslu krádeže, duševního bohatství a tak dále. Ale naopak zase připustit Čínu do toho světového obchodu, protože ten by měl být opravdu konkurenční a tam jako není důvodu nové hráče, kteří respektují pravidla, a to je ten velký otazník, že Čína by měla respektovat pravidla, jsou součástí toho, kde se tam teda působí.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Všechny tyto otázky vyvolalo poslední zasedání G7 v Quebecu a my jsme ho rozebírali s Janem Švejnařem z Kolumbijské **univerzity**. Pane profesore, mockrát díky, že jste si na nás udělal čas. Mějte se hezky.

Jan ŠVEJNAR, ředitel CGEG, Kolumbijská **univerzita**, New York, ředitel think-tanku IDEA/**CERGE-EI**, Praha

Děkuji za pozvání. Děkuji.